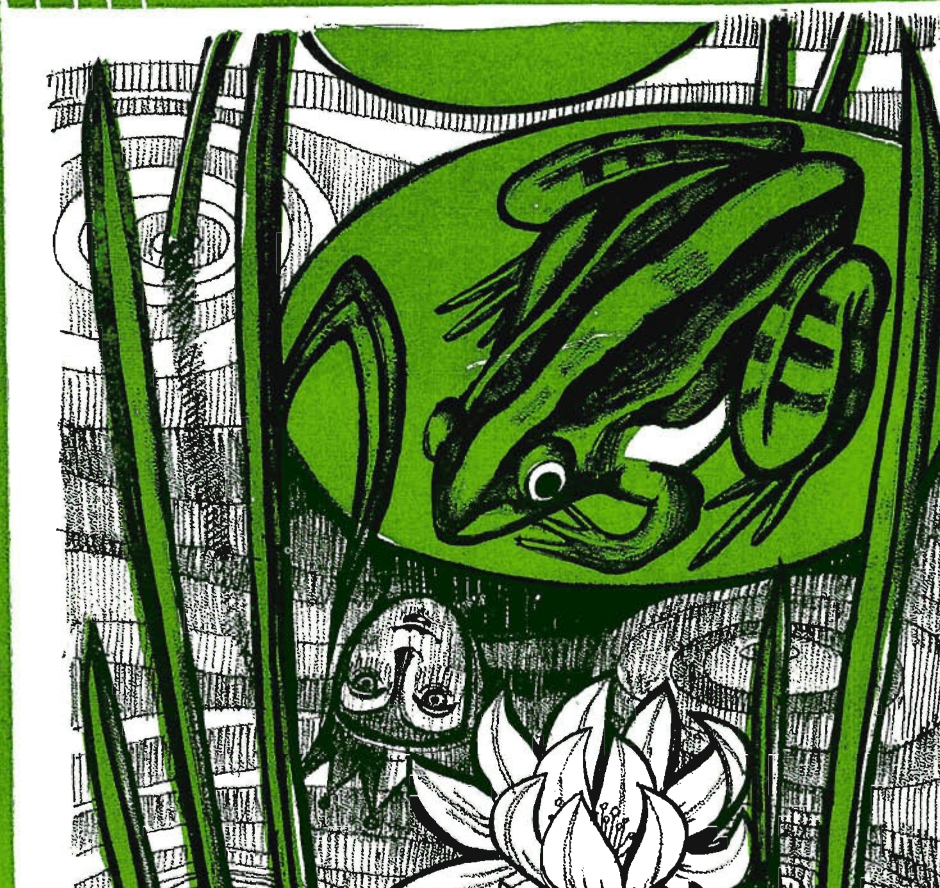
ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XIV. ТРАВЕНЬ, 1967 Ч. 5 (153).

НАША ПОШТА

Стефанія Вахна з Торонта, Канада, пише: Дорога „Веселко”! Маю десять років. У мене є сестра Ірина. Ми ходимо до Свято-Миколаївської „Рідної Школи”. Я до третьої кляси, а моя сестра до четвертої. В моїй клясі є двадцять одна дівчина і дванадцять хлопців. Моя вчителька називається п-ні Ярослава Ломаґа. Вона дуже добра.

Чекаю на Тебе, „Веселко”, нетерпеливо, бо дуже любимо Тебе читати в клясі з учителькою.

Відповідь Редакції: Дорога Стефо! Тішить нас, що маєте в школі добру вчительку і що любите читати „Веселку”. Бажаємо Тобі й Твоїй сестричці успіхів у вивчанні українознавства!

Від Ірини Квірмбах з Чікаґо отримали ми такого листа: Дорога „Веселко”! Дуже люблю Тебе читати. Зокрема подобаються мені вірші й оповідання письменника Романа Завадовича.

Посилаю п'ять долярів на Твій пресовий фонд.

Відповідь Редакції: Дорога Ірино! Дякуємо Тобі за пожертву. Пан Роман Завадович дуже втішиться, коли довідається, що його твори Тобі так дуже подобаються. Він живе в Чікаґо і Ти можеш відвідати його. Вітай!

РОЗГАДАЙМО!

ЩО ЦЕ?

Качка має їх аж дві,
А одну лиш квока,
Брак у півня і в індика,
Але має фока.

Пояснення-словничок: Квока — це курка, яка квокче, коли має висиджувати яйця, щоб вивести куряток. Фока — це земно-водна тварина. Її називають також тюлень. По-англійськи — seal, sea-calf, sea-dog.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

а) На всіх людей дивиться, а людям на себе дивитися не дозволяє.
б) Через вікно — золоте сукно.
в) Круглі, маленькі, а до неба дістануть.
г) Завжди в роті, а не проковтнеш.
ґ) Двоє дивляться, одне говорить, а двоє слухають.

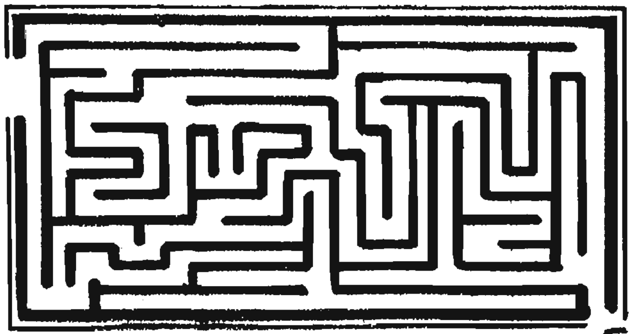
РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА КВІТЕНЬ ц. р.: **ЩО ЦЕ?** а) Дірка. б) Яма. в) Міст. г) Колеса. ґ) Сонце. д) Очі. **ШАРАДА:** Пара, нора, рама, мапа. Цілість: панорама. **ЖАРТІВЛИВЕ ПИТАННЯ-ЗАГАДКА:** Яблука були в торбі.

ДІТИ, ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ „ВЕСЕЛКИ”! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

КУТОК РОЗВАГ

ПЕРЕХІД ЧЕРЕЗ ЛЯБІРИНТ

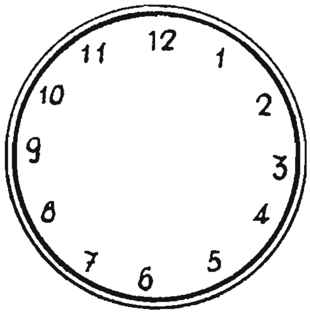
А

Б

Хто з вас знайде перехід через лябіринт з місця А до місця Б?

ЯК ПОДІЛИТИ?

Пригляньтеся добре циферникові годинника і спробуйте поділити його простими лініями на шість частин так, щоб у кожній частині були дві цифри, а сума їх становила 13. Цю загадку можете розв'язувати гуртом. Хто перший розгадає — стає переможцем.

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Левицького

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly ,except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City N.J.

Ілюстрація на обкладинці:

Б. Певний — Царівна-жаба

Катерина ПЕРЕЛІСНА

★ 15.8.1856 + 28.5.1916
ІВАН ФРАНКО

Хто зберіг любов до Краю
І не зрікся роду,
Той ім'ям не вмре ніколи
В спогадах народу.

О. Олесь

Кожний культурний нарід має своїх славних письменників, і ми, українці, маємо своїх: Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Марко Вовчок, Михайло Коцюбинський, Леся Українка, Іван Франко...

Гарна наша Україна — степи широкі, ліси зелені, сади пахучі, річки прозорі та глибокі, ще й високі гори. У тій частині України, де є гори Карпатські, у селі Нагуєвичах, біля міста Дрогобича і народився Іван Франко. Було це більш як сто років тому — 15 серпня 1856 року. Батько його був селянин, ще й коваль до того.

Маленький Івась на все життя запам'ятав батькову кузню. Батько дуже любив свого сина. Не боронив йому приходити до кузні. У горні горить великий вогонь, а коваль Яць, Івасів батько, суне в той вогонь якийсь кусник заліза, розпікає його до червоного жару, а тоді кидає на ковадло, обценьками тримає і б'є по ньому молотком, аж іскри навколо летять. Довго кує коваль, а потім кидає залізо у воду, воно шипить, і бачить Івась, що вже батько зробив підкову. Цікаво Івасеві дивитись, цікаво і страшно слухати, як хухкає ковальський міх, роздуваючи вогонь у горні. Наслухався Івась казок від мами та від тих селян, що приходили до батькової кузні, і здавалось йому, що там у міхові якийсь страшний дух. І боявся Івась у своєму куточкові поворухнутись, щоб той дух не побачив його.

Івась був розумним і цікавим хлопчиком, все він хотів знати, про все міркував та допитувався.

І надумав коваль Яць віддати сина до школи, ще як Івасеві і шести років не було. Школа була аж у другому селі. Там Івась оселився в родині свого доброго і письменного дядька. Тоді та частина України була під Австрією, і вчили в школах польською та німецькою мовами. За два роки Івась навчився читати й писати тими мовами, а вдома дядько навчив його ще й українською мовою читати. Зрадів коваль Яків, що Івась добре вчився, і, хоч був небагатий, повіз його до школи в Дрогобичі.

Нелегко було спершу Івасеві серед міських та панських дітей у школі. Всі ті діти були інакше, по-міському, вбрані, говорили між собою польською мовою. А Івась був у селянській одежі, поводився просто, а своєї української мови не соромився ні перед ким. Та скоро всім учням довелось дивуватися — Івась учився дуже добре. Наприкінці року став він першим учнем у клясі, ще й нагороду одержав. Дуже радів з того батько, алеж недовго довелось йому втішатись сином. Заслаб коваль Яць тяжко, і незабаром його не стало. Лишився Івась із своїми братами сиротами. Мати не могла дати ради своєму господарству і мусіла вийти удруге заміж, за Гриня Гаврилика. Вітчим Івася допоміг йому вчитись далі і навіть скінчити гімназію у Дрогобичі.

Ще в школі Івась став свідомий того, що він — син українського народу, все думав, як допомогти селянам побудувати краще життя. І коли до його рук дістався „Кобзар'' Тараса Шевченка, то він тільки додав Івасеві сил і рішучости для боротьби за волю й долю України. Тоді українці не мали своїх шкіл, своїх друкарень, часописів, бо поляки і росіяни не дозволяли вживати української мови. Хто хотів добре жити, той мусів зректися своєї мови, відцуратися українського народу.

Але Іван Франко казав: „Я син селянина, вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почуваю себе до обов'язку віддати працю тому простому народові''.

Після гімназії вступив Іван Франко до університету у Львові і мусів уже сам на себе заробляти, щоб жити й учитись. Часами тяжко доводилось йому, та він і тоді не кидав праці на користь Ук-

раїні, ще й інших своїх товаришів до того заохочував.

У своїй праці Іван Франко був невтомний, завзятий, умів добре писати, знав багато мов, дуже багато читав, і швидко навколо нього почали гуртуватись його товариші — студенти. Вони видавали українські часописи, журнали, книжки, п'єси для українського театру. І хоч чужа влада раз-у-раз забороняла те, вони не кидали своєї справи, плекали українську мову, боронили її від ворогів. Іван Франко писав:

„Хай та мова вбога в славнім роді,
Хай московська, польська, чеська краща, —
Поки служить Матері в пригоді,
То вона культурі не пропаща".

А чим же він міг допомогти своєму народові здобути кращу долю? Та тільки любов'ю і працею. Іван Франко і праця — нероздільні. Франко працював, не покладаючи рук: записував народні пісні, казки, приповістки; писав оповідання, повісті, п'єси, малі вірші і великі поеми — от як „Мойсей", — книжечки для самоосвіти селян; робив історичні розвідки про життя українського народу; видавав українські часописи, писав казки та оповідання для дітей — і все це в один і той же час, не спочиваючи, іноді хворий і без сталого заробітку для себе і своєї родини. Він любив робити сам те, що задумав, а не покладати працю на інших.

Є в Івана Франка гарна казка „Без праці".

Жив собі, говориться у тій казці, селянський хлопець Іван. Був він дуже бідний і все мусів у наймах без спочинку працювати. Він і зідхав, і охав, і проклинав кожну свою працю, і тільки й хотів, щоб хоч один день без праці пожити, нічим не турбуватися, ні про що не дбати: ні косити, ні рубати, ні возити, ні ходити — щоб так таки нічогісінько не робити. Думав Іван, що тоді б він був щасливим. І от сталося, що подарував йому гірський дух — Дід бескидський такого персня, що все за Івана робив: захоче Іван дров нарубати, а дрова вже нарубані лежать; захоче Іван коней запрягти, а коні вже запряжені стоять; задумає Іван господаря покликати, а той вже сам біжить; захоче Іван кудись піти — а він вже й там. Правда, гарний був перстень?

Спершу Іванові те дуже сподобалось, бо перстень було й нагодує його, й повезе, куди він задумає, і всю роботу за нього поробить. Та дедалі став Іван нудитися без праці, прикро йому ставало, що нічогісінько сам не може зробити, а все готове має. Терпів він, терпів, а далі поніс та й віддав того персня Дідові бескидському назад. „Буду я, — каже, — сам робити, працювати". І почув Іван себе вдесятеро сильнішим, здоровішим і смілішим, ніж був тоді, як перстень усе за нього робив. І не почував уже він ніколи, що праця така тяжка, бо полюбив працю.

От такою баєчкою Іван Франко хотів сказати, що ніяка праця не тяжка, коли її робити з охотою, з любов'ю. А без праці людина нидіє, стає нікчемною, не вартою життя. У своєму вірші „Земле моя, всеплодющая мати" великий поет просить:

„Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Ясність думкам — в серце кривді влучать,
Дай працювать, працювать, працювати,
В праці сконать".

Та проте, працею своєю він не величався, а говорив, що він — простий робітник, лише „каменяр", що „рівняє правді путі", готує шлях, яким прийде „нове життя, добро нове у світ". Про це він так гарно написав у своєму віршеві „Каменярі". І щоб настало те краще життя для українського народу, він не цурався ніякої праці:

„І ставав на всяке жниво,
І в'язав свій скромний сніп".

А той „скромний сніп" дав добре зерно для посіву майбутнім поколінням. Є там золоті колоски і для дітей. Бо хто ж з вас не знає його гарних казок: „Ріпка", „Заяць і Їжак", „Лис Микита" „Абу-Касимові капці" та збірочку казок під назвою „Коли ще звірі говорили"?

Ще й донині всі українські діти читають ті Франкові казки, з вдячністю згадуючи того, хто до кінця свого життя „зберіг любов до Краю і не зрікся роду", і відійшов від праці аж тоді, коли тяжка хвороба відібрала йому сили, а потім і життя.

28 травня 1916 року заснув він вічним сном, лишивши нам свій заповіт:

„Сійте в головах думи вольнії,
В серцях жадобу братолюбія,
В грудях сміливість до великого
Бою за добро, щастя й волю всіх"

Пояснення-словничок: **Горно** або **горнило** (ковальське) — forge; **ковадло** — anvil; **обценьки** або **кліщі** — tongs, nippers; **вітчим** — stepfather; **мужицький** — селянський; **п'єса** — play; **пропащий** —lost, done; **розвідка** — тут: наукова стаття (article); **досадний** — disappointing, unpleasant; **влучати** — поцілити (to hit, to strike); **путь** — шлях, дорога; **сніп** — sheaf; **братолюбіє** — братня любов.

Іван ФРАНКО *Ілюстрації М. МИХАЛЕВИЧА*

КОРОЛИК І ВЕДМІДЬ

(Казка зі збірки „Коли ще звірі говорили")

Ішов Ведмідь з Вовком по лісі, аж ось зацвірінькав якийсь пташок у кущах. Підійшли ближче, а то маленький пташок з задертим хвостиком скаче по гілках та й цвірінькає.

— Вовчику-братіку, а це що за пташок так гарно співає? — запитав Ведмідь.

— Цить, Ведмедю, це Королик! — шепнув Вовк.

— Королик? — шепнув і собі переляканий Ведмідь. — Ой, то в такім разі треба йому поклонитися?

— Авжеж, — каже Вовк, і обидва поклонилися Короликові аж до самої землі. А Королик навіть не дивиться на них, скаче собі з гілки на гілку, цвірінькає та все задертим хвостиком махає.

— Чи бач, яке мале, а яке горде! — бурчав Ведмідь. — Навіть не гляне на нас. Цікаво було б хоч раз заглянути, як там у нього в палаті!

— Не знаю, як воно буде, — мовив Вовк. — Я хоч і знаю, де його палата, але заглядати до неї ніколи досі не подумав.

— А що, страшно хіба?

— Страшно, не страшно, а так якось не випадало.

— Ну, ходім, я мушу заглянути! — мовив Ведмідь.

Прийшли до дупла, де було Короликове гніздо, та тількищо Ведмідь хотів заглянути досередини, аж тут Вовк сіп його за полу.

— Ведмедю, — шепнув, — стій!

— А що там таке?

— Не бачиш, от Королик прилетів! А от і його Королева. Не подоба нам заглядати при них.

Ведмідь відійшов з Вовком у кущі, а Королик і його жінка влетіли до дупла, щоб нагодувати своїх писклят. Коли по хвилині повилітали геть, наблизився Ведмідь до дупла й заглянув досередини. В дуплі було як у дуплі: прогниле дерево, трохи пір'я настелено, а на пір'ї п'ятеро маленьких короленят.

— Ну, це має бути королівська палата! — скрикнув Ведмідь. — Та це якась жебрацька нора. А оці голопуп'ята, то королівські діти? Тьху, та й погані ж потерчата!

І, сплюнувши, Ведмідь хотів іти собі геть, аж тут маленькі королики як не запищать у гнізді:

— Го-го, пане Ведмедю! То ти на нас плюєш? Що ми тобі за потерчата такі? Ми чесних батьків

чесні діти, а ніякі потерчата. За цю образу ти мусиш нам тяжко відповісти.

Ведмедеві аж мороз пішов поза шкірою від цього крику. Він якомога швидше побіг від поганого дупла, забіг у свою ґавру, сів там та й сидить. А малі королики в гнізді як розкричалися, то вже кричали не вгаваючи, поки батько й мати не прилетіли.

— Що тут таке? Що сталося? — питають старі й подають дітям то мушки, то хробачки, що котре назбирало.

— Не хочемо мушок! Не хочемо хробачків! Подохнемо з голоду, а не будемо їсти, поки не дізнаємося, чи ми потерчата, чи чесних батьків чесні діти.

— Та що вам таке сталося? — допитують старі.

— Був тут Ведмідь і назвав нас потерчатами, ще й наплював у наше гніздо, — мовлять малі королики.

— Чи так! — крикнув старий Королик і, не думаючи довго, знявся та й полетів до ведмежої ґаври.

— Ти, старий Бурмиле, — мовив він, сівши на гілляці над ведмежою головою, — що ти собі думаєш? З якої причини ти моїх дітей потерчатами

прозиваєш, ще й у моє гніздо плюєш? Мусиш за це тяжко відповісти. Завтра, скоро світ, ставай зо мною до кривавої війни.

Що мав Ведмідь робити? Війна, то війна. Пішов кликати собі всіх звірів на підмогу: Вовка, Кабана, Лиса, Борсука, Сарну, Зайця, що тільки бігає по лісі на чотирьох ногах. А Королик і собі поскликав усю пташню, а ще більше лісової дрібноти: Мух, Чмелів, Шершнів, Комарів, і казав їм лагодитися на завтра до великої війни. Увечері зійшлися всі на нараду, як із звірми воювати.

— Слухайте, — каже Королик, — треба нам когось вислати на звідини до ворожого табору, щоб ми знали, хто у них генерал і яке їх гасло.

Рада в раду, вислали Комаря, бо цей найменший і найхитріший. Полетів Комар до ведмежого табору, а там саме нарада відбувається.

— Що нам починати? — говорить Ведмідь. — Ти, Лисе, найхитріший між усіма, ти нам будь за генерала.

— Добре, — говорить Лис. — Бачите, якби то зі звірми була справа, то нам би найліпше мати Ведмедя за генерала, але цим разом треба мати діло з тою крилатою дрібнотою, то може я вам тут більше допоможу. Бо тут головна річ — око бистре й розум делікатний. Слухайте ж, який у мене плян. Вороже військо буде літати в повітрі, то правда. Але нам про нього байдуже. Ми ходімо просто до Короликового гнізда й заберім у неволю його дітей. Як будемо їх мати в руках, то присилуємо старого Королика, щоб закінчив війну і піддався нам, і тоді ми виграли.

— Славно, славно! — закричали всі звірі.

— Значить, — говорив далі Лис, — треба нам іти густою лавою, держатися купи, бо там у неприятеля є й Орли і Шуліки і всяка погана птиця; як будемо йти вроздріб, вони готові нам очі видовбати або що. А разом, то все безпечніше.

— Правда, правда! — крикнув Заєць, у якого на саму згадку про Орлів аж ноги затряслися.

— Я буду йти попереду, а ви всі за мною, — говорив далі Лис. — Бачите мій хвіст, це буде у нас бойова хоругов. Усі маєте пильно дивитися на мій хвіст. Поки я буду його держати просто догори, то знак, що все безпечно, що можна йти сміло. Якщо я завітрю десь якусь засідку, то зараз похилю хвоста трохи вниз; то знак для вас, що маєте йти трохи помаліше й обережно. А якби вже зовсім біда була, тоді я затулю хвіст між ноги, а ви всі тоді втікайте щодуху.

— Славно, славно! — закричали звірі, величаючи лисову розсудливість. Комар, вислухавши ввесь той премудрий плян, полетів до Королика й розповів йому все докладно.

На другий день, скоро світ, зібралися звірі до походу. Земля дуднить, галуззя хрустить, рев, крик та писк по лісі, аж сум побирає. А з другого боку птаство почало злітатися: повітря шумить, листя з дерев сиплеться, крик, гамір, крякання, що не дай Господи! Густою лавою йдуть звірі просто до Короликового гнізда; густою хмарою літає по-

над ними пташня, та що, не може їх спинити. Та старий Королик про це не дбає. Побачивши Лиса, що гордо маршував поперед війська з хвостом, мов свічка, піднесеним угору, він кликнув Шершня:

— Слухай, небоже! Бачиш ти он того Лиса? Це ворожий генерал. Лети щодуху, сядь йому на живіт і жали, що маєш сили.

Шершень полетів та й просто Лисові на живіт. Почув Лис, що щось там шпортає у нього по животі; от-от би знизив хвіст та обігнався, але ні, його хвіст нині — бойова хоругов, не можна! Аж тут Шершень як не шпигоне Лиса в саме болюче місце!

— Ой, лишенько! — скрикнув Лис і знизив хвіст на половину.

— Що там? Що там? — загомоніли звірі.

— Мабуть . . . якась . . . засідка, — пробубонів Лис, а сам аж зуби заціплює з болю.

— Засідка, засідка! — пішов голос поміж звірячі ряди. — Обережно, браття, бо засідка!

Та в тій хвилині Шершень як не вжалить Лиса, що мав сили! Лис як не завиє з болю, як не підскочить на півліктя вгору, як не затулить хвіст поміж ноги, та втеки! А звірі вже не питали, що там сталося, а з переполоху як не кинуться навтікача, куди хто міг одні через других. А Птахи, Оси, Комарі, Шершні за ними, на них, б'ють згори, дзьобають, рвуть, кусають. Страшна була битва! Звірі, які не погибли, ті порозбігалися й поховалися по ямах, а Королик зі своїми птахами та комахами здобув знамениту перемогу.

Радісно прилітає Королик до свого гнізда й говорить до дітей:

— Ну, діти, тепер можете їсти, бо ми здобули славну перемогу над звірми.

— Ні, — говорять короленята, — не будемо їсти, поки Ведмідь не прийде сюди й не перепросить нас.

Що було робити! Полетів Королик до ведмежої ґаври, сів на гілляці над його головою та й говорить:

— Ну, Бурмиле, а смачно воюватися з Короликом, га?

А Ведмедя, що в війську йшов із самого заду, в часі переполоху добре таки Кабани, Сарни та Олені ратицями попід ребра потолочили, так, що він лежав та тільки охав.

— Іди, дай мені спокій, — буркнув він. — І десятому закажу, щоб з тобою не зачіпався.

— Ні, небоже, цього не досить, — мовив Королик. — Мусиш піти до мого дупла й перепросити моїх дітей, бо коли ні, то ще гірше лихо тобі буде.

Не було що змагатися. Мусів Ведмідь іти й перепросити короленят, що вони не є жадні потерчата, а чесних батьків чесні діти.

Аж тоді короленята задовольнилися й почали їсти та пити.

(Пояснення на стор. 15-ій внизу)

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

Михайло МАМОРСЬКИЙ

ПОКЛІН ПОЕТОВІ

Іванові Франкові
Складаємо поклін
За мудре, віще слово,
Що дзвонить нам, мов дзвін.

Пам'ятник І. Франкові в Києві

Іванові Франкові
Складаємо поклін
За ті казки чудові,
Що написав нам він.

Повіки шанувати
Ми будемо Франка
За все, що написала
Для нас його рука.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ЗАЙЧЕНЯ

(Ілюстрація Ю. Козака)

Зустрів я у садочку
Маленьке зайченя,
Здивовано спинилось —
Спинився теж і я . . .

Воно схилило вушка,
Сидить і не дихне,
І дивиться на мене
І оком не моргне.

І я дивлюсь на нього
Й тихесенько сміюсь,
Таке воно маленьке —
Злякать його боюсь.

Зайчатко подивилось
І раптом вгору — плиг!
І де воно поділось?
Я вже знайти не міг.

Катерина ПЕРЕЛІСНА *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

НЕСЛУХНЯНИЙ КОНИК

Галя має лялю,
А Петрусь візочка, —
Їдуть погуляти
Разом до садочка.

Галя на візочку
З усіма ляльками,
А Петрусь, як коник,
Тупає ногами,

Смикає візочка
Та ірже сердито.
Галя ж тягне віжки:
„Стій, бо будеш битий!

„Не біжи так швидко,
А іди помалу!
Через тебе, бачиш,
Ляля з воза впала!”

Софія БАРАБАШ

МАМА—ХОМ'ЯЧИХА

Стежечкою понад потоком, поміж високою кукурудзою, ми йшли до лісу збирати суниці. Вже здалека побачили кількох чоловіків і хлопців, що несли відрами воду з потоку.

Ми підійшли ближче й довідалися, що вони будуть „виливати хом'яків”.

Хом'яки — це польові тварини з роду гризунів. По боках рота хом'як має наче торбинки. В них збирає зернята, а потім складає їх на зиму в норі під землею. Хом'яки роблять у полі і в городі багато шкоди. Тож, щоб їх вигубити, люди заливають їх нори водою. У воді хом'яки топляться.

Хлопці влили в нору два відра води. В норі забулькотіло, і звідти вибіг великий хом'як, але миттю обернувся і шугнув назад у нору.

Ще раз забулькотіло. Ми побачили знову того хом'яка, але вже не самого. У роті він ніс мале хом'ячатко.

То була мама-хом'ячиха. Не зважаючи на небезпеку, вона рятувала свою дитину.

Хоч селяни мали в руках дрючки й лопати, ніхто не відважився вбити маму-хом'ячиху.

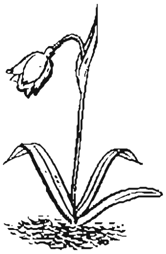
Пояснення-словничок: **кукурудза — corn; суниці — strawberries; відро — pail; хом'як — hamster; вигублювати — знищувати, вбивати (to destroy); булькотіти — to gurgle, to bubble; шугати — шмигати, швидко бігти (to run, to slip); дрючок — club; лопата — shovel; гризун — rodent.**

Катерина ПЕРЕЛІСНА

КИТИЧКА КВІТІВ

Колосочки золотенькі,
Маки і волошки,
І ромени, і сокирки,
Ще й васильків трошки!

Гарна китичка — для мами!
Я сама зробила,
Як із мамою у поле
По квітки ходила.

У вазончику поставлю
Китичку тихенько,
Мама вгледить, посміхнеться:
„Ой, яка ж гарненька!”

Пояснення-словничок: **Ромен, сокирки, васильки** — назви польових квітів; **вглeдіти** — побачити.

МАТИ Й ДИТИНА

(Леґенда з Нової Ґвінеї)

Давним-давно була в Новій Ґвінеї така чарівна ріка, що привертала людям молодість. Називалася вона Фляй. Всі, що жили на тому острові, знали про чародійну силу ріки. Знала про неї і дівчина-красуня Дандай.

Була на тому острові і стара жінка. Розказували, що вона розмовляє з птахами, з вітром, з водою. Одного разу зустріла її Дандай. Бабуся глянула уважно на розсміяну дівчину і сказала:

— Смієшся, гарна Дандай, але пам'ятай: літа минають і забирають у людей їх молодість, радість і красу. Глянь ось на мене і на мої зморшки! І ти будеш колись так виглядати.

Розсміялася Дандай.

— Ти хіба забула про чарівну ріку Фляй? Вона в кожний час зможе привернути мені молодість. О, ніколи не буду до тебе подібна, ніколи!

Незабаром дівчина одружилася. Мусіла тепер дбати про родину, помагати чоловікові в праці, виховувати дітей. А було їх шестеро. Та ось доля не була ласкавою для Дандай — почалися нещастя. Найстарша дитина важко захворіла й померла. Друга дитина загинула від зміїної отрути. Третя потонула в бистрих хвилях моря. Четверта заблудила в джунґлях, і ніколи звідтіль не вернулася. П'ята задушилася під час пожежі. А одного дня не повернувся додому й чоловік: придавила його зрубана кокосова пальма.

Лишився з Дандай тільки наймолодший синок, Лейтук, яким вона не могла втішитися. Від ранку до ночі працювала в полі, щоб заробити на прожиток для себе і дитини. Сили покидали її, відчувала, що надходить старість.

— Лейтук має щойно шість років. Ще довго потрібна буде йому моя опіка, — думала Дандай. — Піду до чародійної ріки й попрошу, щоб привернула мені молодість.

Далека й важка була дорога. Врешті Дандай добилася до мети.

— Свята ріко, допоможи мені! — проказала Дандай і вступила в холодні хвилі. — Приверни мені молодість, приверни щастя! Стільки горя я витерпіла . . .

Зашуміла ріка, захвилювала вода й обгорнула постать жінки. За хвилину хвилі уляглись, і з води вийшла молода дівчина-красуня.

— Дякую тобі, чарівна ріко! — скрикнула зраділа Дандай.

Швидко повернулася додому молода мати. На порозі хатини сидів малий Лейтук.

— Я вже тут, синочку! — сказала Дандай.

— Матусю!

Хлопчик зірвався й побіг до неї, але раптом зупинився.

— Я думав, що це моя мама. Моя мама має сиве волосся і зморшки на обличчі. З ними вона така гарна — найкраща в світі!

— Але, любий синочку, це я, твоя мати! Ріка Фляй привернула мені молодість, тому виглядаю інакше.

Дандай відчула біль у серці. Це ж для нього, для свого синочка, вона хотіла бути знову молодою й гарною.

Вістка про Дандай, що вернула собі молодість, розійшлася по всій околиці. На її честь запалили вогонь і завели веселі танки. Тільки малий Лейтук не радів. Був задуманий і часто плакав — тужив за своєю старою матусею.

— Що робити з цією дитиною? — таке питання стало щораз більше мучити Дандай.

Врешті вирішила. Побігла знову над ріку Фляй.

— Дякую тобі, велика ріко, за дар молодости! — сказала. — Сьогодні приходжу, щоб його тобі

Алла КОССОВСЬКА *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

ДІДУСЬ, ПЕТРУСЬ І КРОЛІ

Засадив город весною
Дід із внуком Петрусем.
„Добрий урожай з тобою
Восени ми ізберем.
Буде свій горох, капуста
І салатки п'ять кущів,
Бачиш, піднялася густо,
Тільки б кріль її не з'їв".
Наче дід біди накликав:
Тої ж ночі, горе, ох!
Рід кролячий все обсмикав —
І капусту, і горох!
„Що ж бо нам тепер почати,
Щоб було усе як слід?
Як кролів нам покарати? —
Гірко бідкається дід.
— Ох, візьму рушницю в руки
Та й провчу поганський рід
Пустунів цих клапоухих,
Пам'ятатимуть сто літ!"
Хлопцеві звіряток шкода:
І кролі бажають жить!
Але шкода і городу,
Що понищений лежить.
Ось прибіг Петрусь додому,
Олівець, папір схопив,
Довго щось писав на ньому,
Від напруги аж упрів.
І вчепив той свій аркушик
Недалечко, під ліском,
На високій, дикій груші
Прикріпив його гвіздком.
На аркушику був заклик:
„Прошу всіх кролів лісних
На городі не займати

Нашої городини!"
Але хлопець до порядку
Кликав марно пустунів:
Слід було б йому спочатку
Грамоти навчить кролів!

Пояснення-словничок: **бідкатися** — побиватися, журитися, турбуватися (to be concerned about); **гвіздок** — цвяшок (nail); **пустун** — збиточник (mischievious boy).

повернути. Ти, мудра ріко Фляй, зрозумієш мене: моя любов до дитини і любов дитини до мене цінніші за молодість і красу. Прошу тебе, приверни мені мій давній вигляд!

Зашуміла ріка, високо знялися її хвилі. За хвилину вляглися, а з них виринула стара, поморщена жінка. Дандай вийшла з води, вклонилася річці й вернулася додому.

З хатини вибіг їй назустріч синочок.

— Матусю! Тебе так довго не було!

Тепер уже завжди буду з тобою . . . — шепнула Дандай.

І з того часу ріка Фляй утратила свою чарівну силу. Нікому вже більше не привернула молодости.

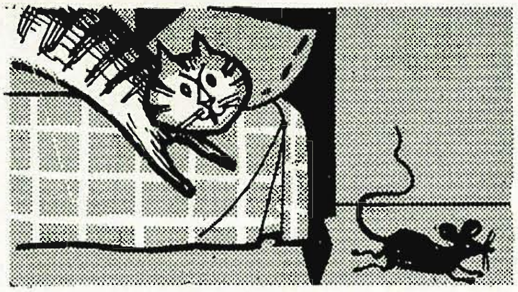
Переказав Б. Д.

Пояснення-словничок: **Зморшка** — wrinkle; **отрута** poison; **змія** — snake; **горе** — тяжка журба або смуток (grief, sorrow); **вигляд** — look, appearance; **виринати** — to surface, to dive up.

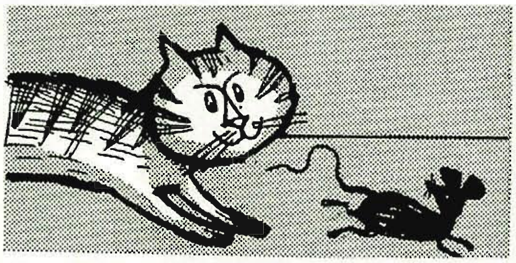
Ганна ЧЕРІНЬ
Ілюстрації Ю. КОЗАКА

ХТО КОГО ЗЛЯКАВСЯ?

Мишка вилізла з-під ліжка —
Стриб за нею наша кішка!

Мишка кинулась втікати
До сусідньої кімнати,

А за нею наша киця,
Як розлючена тигриця.

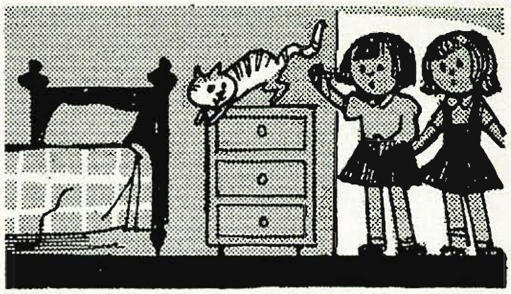

Мишка скочила на шафку,
А за нею кіт слідком,
Перекинувши карафку
Із тепленьким молоком.

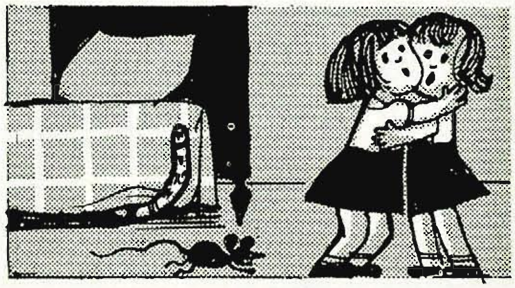

А надворі дві Галини
Пироги ліпили з глини.

Чують — щось у хаті брязь!
Це вже витівка чиясь!

В хату вбігли дві Галини,
Не обмивши навіть глини.
— Хто це тут отак тарахкав?!
Хто це нам розбив карафку?

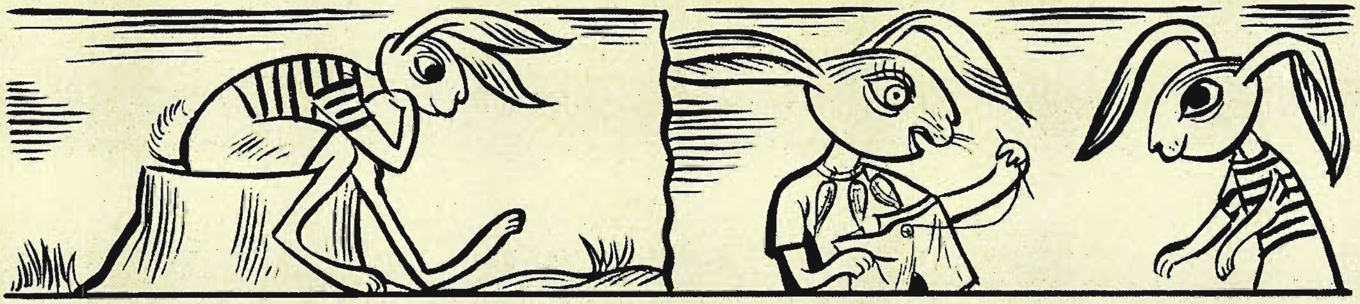
Кіт присів — і шмиг під ліжко!
Там уже сховалась мишка.
Бідолашне мишеня
Утікає навмання...
Як же наші два дівчатка
Налякались мишенятка!
Через мишку невелику
Наробили в хаті крику!

Люди добрі, розберіться:
Хто кого найбільш боїться:
Миша — кицьки,
Кіт — дівчат
Чи дівчата —
Мишенят?!

Пояснення-словничок: К і ш к а — кітка, киця; к а р а ф к а — посудина (carafe); в и т і в к а — тут: fancy, caprice; навмання — куди попало, наосліп, без надуми (at random, haphazard); р о з б и р а т и с ь — тут: оцінювати, мати власну думку про щось.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

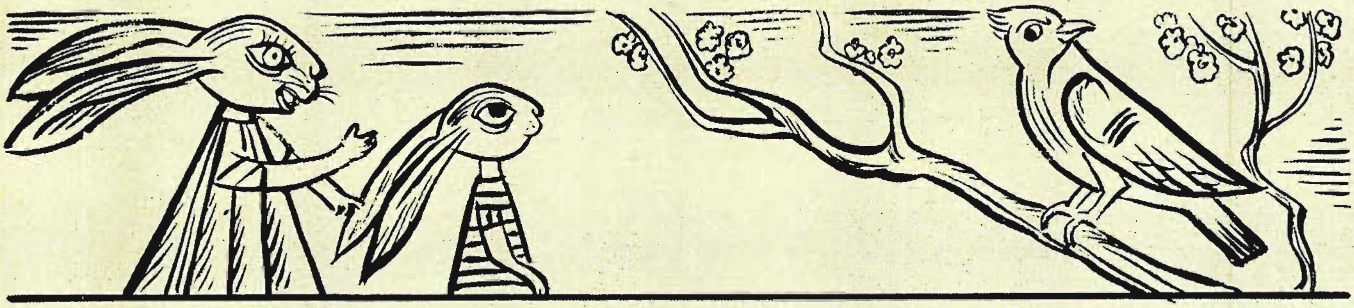
ГОЦА ДРАЛА

Зайчик Трусик зажурився,
Що невчений уродився.

Став він матінки питати:
„Чом не вмію я читати?"

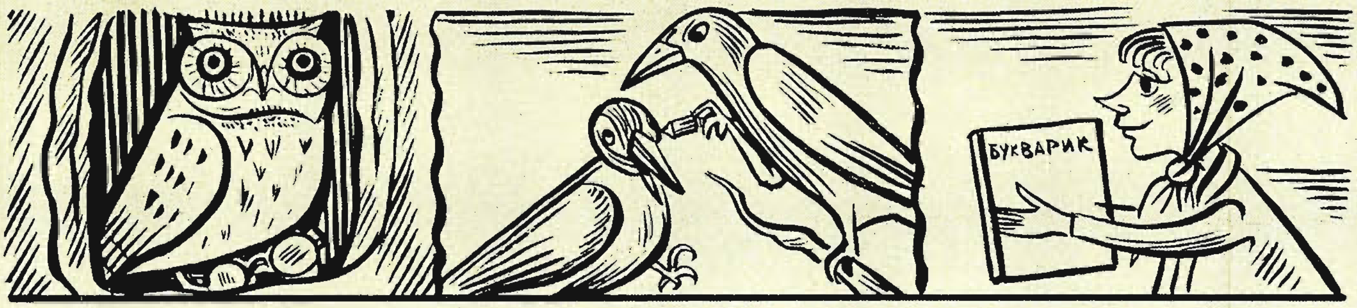
Мама каже: — Не журись,
Хочеш вміти — то учись!

От, пішла з синочком мати
Вчительки йому шукати.

Стала сойку просити:
— Чи могли б ви хлопця вчити?

Сойка, пані гонорова,
Не сказала ні півслова.

І сова не захотіла:
— Окуляри я згубила!

І ворона теж не хоче,
Каже: — В мене хворі очі!

Як почула Гоца Драла,
— Я навчу його! — сказала.

Дуже пильно вчився Трусь,
Все мотав собі на вус.

А як Мамин День настав,
Трусик гарно написав:

„Я люблю, матусю, Вас
Раз і десять і сто раз!"

Роман ПІДЛЯШЕЦЬКИЙ

ХЛОПЦІ—МОЛОДЦІ

(Сценічна картина на 3 дії з часів Козаччини)

ДРУГА ДІЯ

Біля хати на хуторі. Вечір.

Ява 1

ДІД УЛАС *(сидить на призьбі й неголосно наспівує. Біля нього в ногах сидять Юрась, Потап, Степан та Івась).*

Взяли Байду
Та й зв'язали
Та за ребра гаком,
Гаком зачіпали.

Отак, дітки, пісня розказує про того славного орла степового, про козака Байду. Отак співають.

СТЕПАН. Розказуйте ще, дідусю!

ДІД УЛАС. Зачепили поганці козака Байду на гак залізний за ребра... „Покинь свою віру, — каже до нього султан, — забудь свій народ, своєї України відречись — а дам тобі все. І волю дам, — каже, — і багатства та ще й свою дочку дам тобі за жінку."

СТЕПАН *(палко).* Дурниці торочив той султан! Як же можна відректися свого народу й своєї віри?

ДІД УЛАС. Правду кажеш, синку! Ти в мене козацька дитина *(гладить Степана по голові).* Та не забувай, що висів той козак Байда на гаку. Кров козацька в море глибоке струмками спливала, біль несамовитий душу в'ялив...

СТЕПАН *(затиснув кулаки).* Злющі поганці! Оце хай я тільки підросту!..

ДІД УЛАС. Та козак Байда не скорився ворогам. Ще й насміявся з них, насміявся з самого султана, можного й пишного. Отакі то наші козаки: тверді, незважливі на біль, на муки, неподатливі на підмову.

СТЕПАН. Такий і я буду!

ПОТАП. І я!

ЮРАСЬ. І я!

ІВАСЬ *(утер носа).* Я теж!..

ДІД УЛАС. Авжеж! Не можна йнакше, хлоп'ята! Тверді часи — твердим треба бути! Пам'ятайте ж про отого твердого, славного Байду, що волів муки люті і смерть прийняти, як зрадити свій народ, своїх братів.

ХЛОПЦІ. Пам'ятатимемо! Завжди будемо пам'ятати! Завжди!

ДІД УЛАС. Дай Боже, хлоп'ята, щоб виросли ви на славних лицарів-козаків, на вірних синів нашої України! А тепер на спочинок пора, бо пізно вже, дітки! А ти, Степане, піди ще до коней, оброку підсип!

СТЕПАН. Добре, дідусю! *(Пішов).*

Ява 2

ЮРАСЬ. І спати не хочеться, як слухати вашої бувальщини. До ранку слухав би!..

ДІД УЛАС. Е, Юрасику! Годі все зразу! На все свій час.

Ява 3

СТЕПАН *(біжить і здалеку кричить).* Дідусю! Вогонь! Дідусю! Пожежа! Горить десь! Горить!

ДІД УЛАС *(схоплюється з призьби).* Де горить? Може це чабани в степу багаття розвели...

СТЕПАН. Он там! Дивіться! *(Вибігає).*

Ява 4

ДІД УЛАС *(христиться).* Свят, свят Господь! Спаси мир хрищений! Це ж недалеко! Так наче Панасів хутір.

ПОТАП. Як же це? Адже я туди недавно їздив! Та й Юрась.

ЮРАСЬ. Та таки так!

ГАННА *(за лаштунками).* Рятуйте! Рятуйте!

ДІД УЛАС. Господи! Це ж Ганнин голос! Значить, таки Панасів хутір. Нещасні люди! Там же самі жінки й діти!..

Ява 5

ГАННА *вбігає в розхристаній одежі, з розкудовченим волоссям).* Дядечку, голубчику! Рятуйте! *(Припадає до діда).*

ДІД УЛАС. Що трапилось?

ГАННА *(без ладу).* Рятуйте! Вона... Вони...

ДІД УЛАС. Стривай же! Хто вони?

ГАННА. Харцизи! Розбишаки! Бачила: клуню підпалили. Певно Олесю схопили! Досі її немає! Робіть що ...рятуйте! *(Голосить, бігає, хапається за голову).*

ДІД УЛАС. Потапе! Юрасю! До коней! Давайте сюди коней! Нам треба до вогню! *(Хлопці, крім Івася, вибігають).*

Ява 6

ДІД УЛАС *(до Івася)*. А ти чого тут стовбичиш?

ІВАСЬ. Я на Степана підожду.

ДІД УЛАС *(до Ганни)*. Ходімо, голубко!.. Старий я, та все одно треба якось помагати! *(Виводить Ганну)*.

Ява 7

СТЕПАН *(вбігає)* Де хлопці?

ІВАСЬ. Дід Улас послав по коней, щоб чимскоріш до вогню добігти.

СТЕПАН. А ти?

ІВАСЬ. Тебе дожидав.

СТЕПАН *(зсунув шапку на потилицю, думає з напругою)*. А Олеся? Де ж Олеся? Треба її шукати!

ІВАСЬ. Казала тітка Ганна, що це харцизи її клуню підпалили і, мабуть, Олесю схопили.

СТЕПАН. Харцизи? Харцизи підпалили? Так певно й Олесю схопили! Треба нам мерщій за нею кинутися, шукати!

ІВАСЬ. Але де, де шукати?

СТЕПАН. Де ж, як не в лісі!

ІВАСЬ. Чому ні? Ми ліс знаємо!

СТЕПАН. І навпомацки не заблудимо. *(Б'є себе по голі)*. А, знаю вже!.. Грицько щойно з пасіки вернувся. По дорозі бачив, що якийсь дим курився в Крутому Ярі. Там, гадаю, розбишаки заховались і дожидають пізньої ночі, щоб утекти. *(Хапає Івася за плеге)*. Підеш зо мною, Івасю?

(Івась втирає носа й мовгить).

СТЕПАН. Та ну, кажи! *(Трясе Івася)*.

ІВАСЬ *(нерішуге)*. Або я знаю?..

СТЕПАН. То з тебе такий козак? Боягуз ти!..

ІВАСЬ. Не боягуз, тільки...

СТЕПАН. Тільки що?

ІВАСЬ. Тітка буде сваритись, що у ліс ходив.

СТЕПАН. Справжній козак тітки не боїться.

ІВАСЬ. Авжеж! Іду! Іду! *(Втирає носа)*.

СТЕПАН. Ага! Зараз! *(Біжить у хату й виносить звідти рушницю)*. Ось і рушниця! Знадобиться! Гайда! По дорозі обміркуємо решту. *(Вибігають)*.

Заслона

(Закінчення буде)

ПОЯСНЕННЯ ДО „КОРОЛИКА Й ВЕДМЕДЯ", СТОР. 5.

Пояснення-словничок: **Королик** — пташок. Його називають також Волове Очко (finch); **дупло** — hole of a rotten tree; **сіпати** — тягти; сіп за полу — потягти за нижню частину одежі (to pull on a coat-tail); **не подоба** — не личить, не випадає; **пискля** — пташа (young bird); **голопуп'ята** — пташата, що ще не поросли пір'ям; **потерча** — тут: покидьок (foundling); у народніх віруваннях — дитина, що померла нехрищеною.

Ніна МУДРИК-МРИЦ

НА СВІТАНКУ

(Ілюстрація авторки)

**Тихо, тихо, цить,
Сонечко ще спить —
Та вже Рання Зірничка
У росі миє личка,
Сад уже шумить.**

**Тихо, тихо, цить,
Ще матуся спить —
Та прокинулась доня
І сміється спросоння,
Мов бджола бринить.**

**Тихо, тихо, цить
Ще коротку мить —
Ой, пора вже вставати
І дитя одягати,
Хай собі біжить!**

**Ще часок, ще мить —
І ввесь сад дзвенить!
Не вгадаю: це птичка,
Чи моя невеличка
Доня гомонить.**

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXXIV: НЕВИДНИЙ ГІСТЬ

CHAPTER XXXIV: THE INVISIBLE GUEST

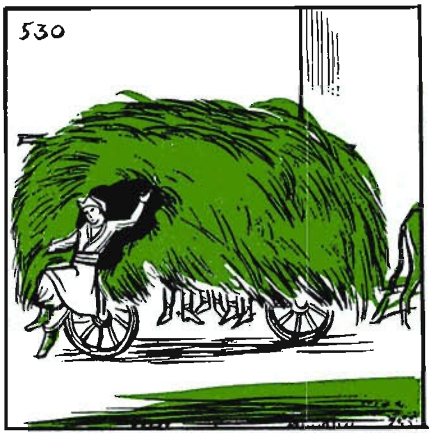
Коли вози заїхали на монастирське подвір'я, у воротях з'явився Рох з кількома озброєними джурами.

As soon as the wagons rolled into the monastery courtyard, Rokh appeared in the gateway with several pages.

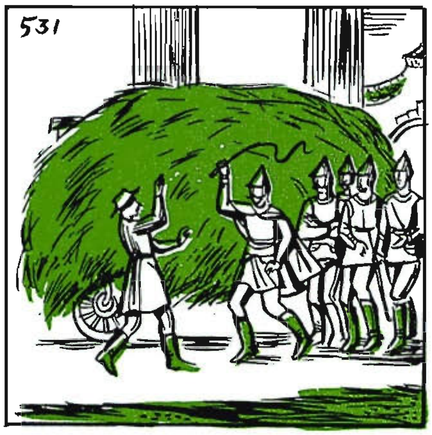
— Маю наказ від полковника забрати це сіно для королівського війська! — сказав Рох.

"I have the orders from the colonel to requisition the hay for the royal army," said Rokh.

— Дам я тобі сіно! — забурмотів гнівно Богдан-характерник, виповзаючи непомітно з сіна на другім кінці воза.

"I'll give you hay," Bohdan-the-Sorcerer grumbled angrily under his breath as he crept unnoticeably from under the hay at the rear of the wagen.

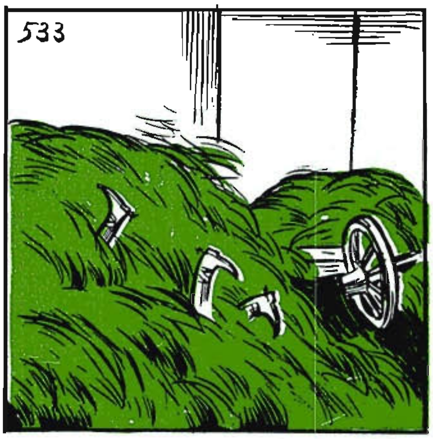
— Зараз везіть сіно з двору! — крикнув Рох і вдарив погонича пугою.

"Take this hay immediately from the courtyard," yelled Rokh and struck the driver with the whip.

Зібравши всю свою багатирську силу, Богдан підпер воза плечем і перевернув його.

Using all of his sorcerer's strength, Bohdan put his shoulder to the wagon and turned it over.

Ще не вспів Рох удруге вдарити погонича, як на нього і на джур звалилося сіно і прикрило їх.

Before he could lash out his whip again at the driver, Rokh and the pages found themselves under the hay.

(Продовження буде)

(To be continued)